

FRED SOM EN HOPPETS RESA: DIALOG, FÖRSONING OCH EKOLOGISK OMVÄNDELSE

1. Fred, en hoppets resa inför hinder och prövningar

Fred är ett stort och dyrbart värde, fred är föremål för vårt hopp och hela den mänskliga familjen strävar efter fred. Som en mänsklig hållning, är vårt fredshopp präglad av en existentiell spänning som gör det möjligt att nuet, med alla dess svårigheter, kan "levas och accepteras om det leder till ett mål, om vi kan vara säkra på detta mål, och om detta mål är tillräckligt stort för att rättfärdiggöra den ansträngning resan innebär." (1) Hoppet är således den dygd som inspirerar oss och får oss att fortsätta framåt, också när hindren verkar vara oöverstigliga. Vår mänskliga gemenskap bär, i sitt minne och i sin kropp, sår från förödande krig och konflikter som drabbar i synnerhet de fattiga och utsatta. Hela nationer upplever hur svårt det är att bryta sig fria från kedjor av exploatering och korrupktion vilket understödjer hat och våld. Också idag, värdighet, fysisk integritet, frihet, inklusive religionsfrihet, kollektiv solidaritet och framtidshopp nekas ett stort antal män och kvinnor, unga som gamla. Många är oskyldiga offer för plågsam förödmjukelse och uteslutning, sorger och orättvisa, för att inte tala om trauman som beror på systematiska attacker på deras folk och nära och kära.

De fruktansvärda prövningar som uppstår under interna och internationella konflikter, ofta förvärrade av hänsynslösa våldshandlingar, har en varaktig verkan på mänsklighetens kropp och själ. Varje krig är en form av brodersmord som bryter ner den mänskliga familjens inneboende kallelse till broderskap. Som vi vet börjar ofta krig med en oförmåga att acceptera mångfald hos andra, vilket i sin tur fostrar attityder som överlägsenhet och dominans, vilka har fötts genom själviskhet och högmod, hat och en önskan att karikera, exkludera och till och med förgöra den andre. Krig närs av en perversion av relationer, av ambitioner att få herravälde och missbruk av makt, av rädsla för andra och av att betrakta olikheter som ett hinder. Och dessa, i sin tur förvärras av krigserfarenheter.

Som jag har lagt märke till under min apostoliska resa till Japan nyligen, är vår värld paradoxalt präglad av en förvirrad klyfta som försöker att försvara och säkra stabilitet och fred genom ett falskt sken av säkerhet som uppehålls av en mentalitet av fruktan och brist på förtroende, som leder till att relationer mellan människor förgiftas och att olika former av dialog möter hinder. Fred och internationell stabilitet är oförenliga med försök att bygga på fruktan och ömsesidigt förgörande eller hotet om fullständig förintelse. Dessa kan endast uppnås på en grund som baseras på en global etik av solidaritet och samarbete vilka tjänar en framtid formad av ömsesidigt beroende och delat ansvar i dagens och morgondagens mänskliga familj.

Varje hotande situation livnär misstro och leder till att människor drar sig in i sin egen säkerhetszon. Misstro och rädsla försvagar relationer och ökar risken för våld och skapar en ond cirkel som aldrig kan leda till fredliga relationer. Även kärnvapen som avskräckningsmedel kan endast leda till en inbillad säkerhet.

Vi kan inte hävda att vi kan upprätthålla stabilitet i världen genom rädsla för förintelse, i en labil och rörlig situation, som hänger vid branten av en avgrund beroende på kärnvapen och innesluten bakom murar av likgiltighet. Som en konsekvens saknas sociala och ekonomiska beslut

vilka leder till tragiska situationer där människor och själva skapelsen är förkastade snarare än beskyddade och bevarade. Hur kan vi då göra en fredens och den ömsesidiga respektens resa? Hur kan vi bryta en ohälsosam mentalitet som bär på hot och fruktan? Hur kan vi bryta dagens dynamik av misstroende?

Vi behöver sträva efter ett genuint syskonskap som bygger på vårt gemensamma ursprung hos Gud och utövad i dialog och ömsesidig tillit. Längtan efter fred ligger djupt i det mänskliga hjärtat och vi får inte resignera och söka något mindre än detta.

2. Fred, en lyssnandets resa baserad på minne, solidaritet och syskonskap

Hibakusha, överlevare från atombomberna som släpptes över Hiroshima och Nagasaki, är bland de som i våra dagar håller det kollektiva samvetets låga brinnande och vittnar för generationer som följer om skrällen kring det som hände i augusti 1945 och det obeskrivliga lidande som har fortsatt ända fram till vår tid. Deras vittnesmål väcker och bevarar minnen av offer, så att mänsklighetens samvete må resa sig upp mot varje önskan att dominera eller förstöra. "Vi kan inte tillåta att nuvarande och framtida generationer förlorar minnet av vad som hände här. Det är ett minne som försäkrar och uppmuntrar till byggandet av en mer rättvis och broderlig framtid." (4)

Likt Hibakusha, finns det i dagens värld många som verkar för att försäkra att framtida generationer kommer att bevara minnen av händelser i det förflutna, inte bara för att förhindra att samma misstag och illusioner återkommer, utan också för att göra det möjligt att minnen som frukt av erfarenheter kan tjäna som en grund och inspiration för nutida och framtida beslut för att gynna fred.

Än mer, minne är hoppets horisont. Många gånger, i krigets och konflikters mörker, kan minnet av även små solidariska gester som tas emot leda till modiga och till och med heroiska beslut. Det kan frigöra ny energi och väcka nytt hopp hos individer och gemenskaper.

Att ge sig ut på fredens resa är en utmaning som blivit mer komplex beroende på att intressen som står på spel i mellanmänskliga relationer, gemenskaper och nationer, är många och motstridiga. Vi måste först vädja till människors moraliska samveten och till personlig och politisk vilja. Fred uppstår ur djupet av det mänskliga hjärtat och den politiska viljan måste hela tiden förnyas, så att nya vägar kan bli funna för att försona och ena individer och grupper.

Världen behöver inte tomma ord utan övertygade vittnen, fredsskapare som är öppna för en dialog som tar avstånd från uteslutning och manipulation. Egentligen kan vi inte uppnå verklig fred utan en övertygad dialog mellan män och kvinnor som söker sanningen bakom ideologier och skilda åsikter. Fred "måste ständigt skapas"; (5) det är en resa som görs tillsammans i en ständig strävan efter det gemensamma goda, sanningsenlighet och respekt inför lagen. Att lyssna till varandra kan leda till ömsesidig förståelse och förtroende, och även till att i sin fiendes se en broders eller systems ansikte.

Fredsprocessen kräver bestående engagemang. Den är en tålmodig ansträngning för att söka efter sanning och rättvisa, för att hedra minnet av de personer som blivit offer och för att öppna vägen, steg för steg, till ett delat hopp som är starkare än önskan efter hämnd. I en stat som grundar sig på lag, kan demokrati bli ett viktigt paradigm i denna process, förutsatt att den är byggd på rättvisa och åtagande att skydda varje persons rättigheter, särskilt de svaga och marginaliserade, i ett ständigt sökande efter sanningen. Detta är ett socialt engagemang, ett

pågående arbete i vilket varje individ ger sitt bidrag med ansvar, på varje nivå i den lokala, nationella och globala gemenskapen.

Som den helige Paulus VI påpekade, dessa "två strävanden, till jämlikhet och delaktighet, söker att bidra till uppbyggande av ett demokratiskt samhälle... Detta kräver en utbildning i socialt liv, som innehåller inte enbart kunskap om varje persons rättigheter, utan också något som med nödvändighet hör samman med detta: erkännandet av hans eller hennes plikter gentemot andra. Känslan för och praktiserandet av plikter är i sig själva villkorade av förmågan till självbehärskning och av accepterandet av ansvar och av de gränser i frihet som har lagts på individer och grupper." (7)

Splittring inom ett samhälle, ökad social ojämlikhet och vägran att ta till sig och använda de möjligheter som finns när det gäller väsentlig mänsklig utveckling riskerar uppnåendet av det gemensamma goda. Däremot kan tålmodiga ansträngningar som bygger på styrkan i ordet och sanningen hjälpa till att fostra en större kapacitet till medkännande och kreativ solidaritet.

I vår kristna erfarenhet, minns vi ständigt Kristus, som gav sitt liv för att försona oss med varandra (cf. Rom 5:6-11). Kyrkan deltar helt och hållet i sökandet efter en rättvis samhällsordning; hon fortsätter att tjäna det gemensamma goda och att ge näring till fredshoppet genom att förmedla kristna värden och undervisning i moral, och genom hennes sociala verksamheter och arbete med utbildning.

3. Fred, en försoningsresa i syskongemenskap

Bibeln, särskilt genom profetiska ord, påminner individer och folk om Guds förbund med mänskligheten, vilket innebär att avsäga sig varje strävan efter att dominera andra och att i stället lära sig att betrakta varandra som personer, Guds söner och döttrar, bröder och systrar.

Vi får aldrig kapsla in andra i vad de kan ha sagt eller gjort, utan värdera dem utifrån det löfte som de gestaltar. Endast genom att välja respektens väg kan vi bryta hämndens spiral och ge oss iväg på hoppets resa.

Vi är vägleda av avsnittet i evangeliet som berättar om följande samtal mellan Petrus och Jesus: "'Herre, hur många gånger skall min broder kunna göra orätt mot mig och ändå få förlåtelse av mig? Så mycket som sju gånger?' Jesus svarade: 'Jag säger dig: inte sju gånger utan sjuttiosju gånger'" (Mt. 18:21,22). Denna försonings väg är till för att upptäcka i djupet av våra hjärtan förlåtelsens styrka och förmågan att erkänna varandra som bröder och systrar. När vi lär oss att leva i förlåtelse, växer vår möjlighet att bli fredens män och kvinnor.

Det som är sant om fred i en social kontext är också sant inom politiska och ekonomiska kontexter, eftersom fred tränger genom varje dimension i gemenskapslivet. Det kan inte finnas någon sann fred om vi inte visar att vi är kapabla att utveckla ett mer rättvist ekonomiskt system. Som påven Benedikt XVI sade för tio år sedan i sin encyklika *Caritatis in veritate*, "för att besegra underutveckling, behövs det handling inte bara när det gäller att förbättra handelsutbyte och skapa allmänna strukturer för välfärd, utan framför allt genom att gradvis öka öppenheten i ett världsperspektiv, att utforma en ekonomisk aktivitet som präglas av kostnadsfria kvoter och gemenskap." (nr. 39)

4. Fred, en resa i ekologisk omvändelse

”Om en missförstådd förståelse av våra egna principer ibland lett oss till att rättfärdiggöra att naturen behandlats fel, att utöva tyranni över skapelsen, att delta i krig, orättvisa och våldshandlingar, bör vi troende erkänna att genom att handla så var vi inte trogna mot de visdomens skatter som vi har blivit kallade till att skydda och bevara”. (8)

När vi står inför konsekvenserna av vår fientlighet gentemot andra, vår brist på respekt för vårt gemensamma hem eller vår grova exploatering av natur-resurser - sedda bara som en källa till omedelbar profit, utan att ta hänsyn till lokala gemenskaper, det gemensamma goda och själva naturen - behöver vi en ekologisk omvändelse. Den synod om Pan-Amazon regionen som nyligen hållits driver oss till att göra ett brådskande nytt anrop för förnyade fredliga relationer mellan gemenskaper och land, mellan det nuvarande och det förflutna, mellan erfarenhet och hopp.

Denna försoningsresa inbjuder också till att lyssna till och kontempera ord som Gud har givit oss som en gåva för att skapa vårt gemensamma hem. Naturresurser, de många livsformerna och själva jorden har blivit anförtrodda åt oss ”Att bruka och vårda” (1 mos 2:15), också för framtida generationer, genom allas aktiva och ansvarsfulla deltagande. Vi behöver förändra hur vi ser och hur vi tänker, och också bli mer öppna för att möta andra och ta emot den gåva som skapelsen är, vilken återspeglar Skaparens visdom och skönhet.

Allt detta ger oss en djupare motivation och ett nytt sätt att uppehålla oss i vårt gemensamma hem, att acceptera våra olikheter, att respektera och fira det liv som vi har fått och dela det med andra, och att söka livsomständigheter och samhällsmodeller som gagnar ett fortsatt blomstrande utflöde av liv och utveckling av det gemensamma goda för hela den mänskliga familjen.

Den ekologiska omvändelse som vi vädjar om kommer att leda till ett nytt sätt att se på livet, liksom vi betraktar Skaparens generositet som har givit oss jorden och kallat oss till att dela den i glädje och balans. Denna omvändelse måste förstås som en nödvändig förändring av hur vi relaterar till våra systrar och bröder, till andra levande varelser, till skapelsen i all dess rika variation och till Skaparen som är ursprunget och källan till allt liv. För kristna krävs att ”följden av deras möte med Jesus Kristus blir tydligt i deras förhållande till världen omkring dem.”(9)

5. ”Vi uppnår allt vi hoppas på” (10)

Försoningens resa manar till tålamod och förtroende. Fred kommer inte att uppnås om vi inte hoppas på fred. Först och främst betyder detta att hoppas att fred är möjligt, och tro att andra behöver fred lika mycket som vi gör det. Här kan vi finna inspiration i den kärlek Gud har för var och en av oss; en kärlek som är befriande, gränslös, ges gratis och outtröttligt.

Fruktan är ofta en källa till konflikt. Det är därför viktigt att övervinna mänsklig fruktan och erkänna att vi är behövande barn i hans ögon som älskar oss och som väntar på oss, som en fader till den förlorade sonen (cf. Lk 15:11-24). Det broderliga mötets kultur splittrar konfliktens kultur. Det gör varje möte till en möjlighet och till en gåva från Guds generösa kärlek. Det leder oss förbi de gränser våra snäva horisonter sätter och uppmuntrar oss ständigt till att leva i en ande av universellt syskonskap, som barn till den ende himmelske Fadern.

För Kristi efterföljare blir denna resa likaledes upprätthållen genom försoningens sakrament, skänkt av Herren för att ta bort synder hos döpta. Detta sakrament förnyar individer och gemenskaper, uppmanar oss att hålla vår blick fäst vid Jesus, som ”försonade allt med sig genom

honom och till honom, allt på jorden och allt i himlen”(Kol 1:20). Det kräver av oss att lägga åt sidan varje våldsamt handling, i tankar ord och gärning, vare sig det är mot vår nästa eller mot Guds skapelse.

Den nåd som Gud vår Fader har skänkt oss är en villkorlös kärlek. När vi har tagit emot hans förlåtelse i Kristus, kan vi gå vidare för att erbjuda denna fred till män och kvinnor av vår tid. Dag för dag, manar den helige Ande i oss sätt att tänka och tala som kan göra oss till rättvisans och fredens hantverkare.

Må fredens Gud välsigna oss och komma till vår hjälp.

Må Jungfru Maria, moder till Fridsfursten, och moder till alla jordens folk, ledsaga oss och upprätthålla oss vid varje steg vi tar på försoningens väg.

Och må alla män och kvinnor som har kommit till denna värld få uppleva ett liv i fred och helt utveckla det löfte om liv och kärlek som bor i deras hjärta.

Från Vatikanstaten, 8 december 2019

Franciskus

Översättning: fader Björn Göransson